

เพื่อให้ความรู้ด้านจริยธรรมและการรักษาจริยธรรมแก่กำลังพล ทอ.

แบบธรรมเนียมของทหาร

แบบธรรมเนียมทหาร^๑ หมายถึง แนวทางปฏิบัติซึ่งผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าส่วนราชการ ตลอดจนผู้มีอำนาจหน้าที่ได้วางไว้เป็นหลักสำหรับปฏิบัติ ในที่นี้จะเน้นหนักไปในเรื่องของแบบธรรมเนียมของทหาร ที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยส่วนรวม

ที่มาหรือแหล่งกำเนิดแบบธรรมเนียมของทางราชการทหาร

(๑) กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดรูปแบบและหลักการปกครอง ตลอดจนวิธีการดำเนินการปกครองประเทศไว้อย่างเป็นระเบียบ

(๒) พระราชบัญญัติ ได้แก่ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา คือ วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎร

(๓) พระราชกำหนด เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ ทรงตราขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(๔) พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ ทรงตราขึ้นโดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗๕ บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย”

(๕) กฎกระทรวง เป็นกฎหมายที่ออกโดยรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับใดฉบับหนึ่ง ออกโดยอาศัยอำนาจตามที่พระราชบัญญัตินั้น ๆ ให้อำนาจไว้ กฎกระทรวงจะขัดต่อกฎหมายหรือนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัติอันกฎกระทรวงอาศัยเป็นแม่บทจะกระทำไม่ได้

(๖) ข้อบังคับ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ กำหนดให้ใช้ โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติให้กระทำได้

(๗) คำสั่ง คือ บรรดาข้อความที่ผู้บังคับบัญชา สั่งการให้ปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๘) ระเบียบ คือ บรรดาข้อความที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ ได้วางไว้โดยจะอาศัยอำนาจของกฎหมาย หรือไม่ก็ได้เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติงานเป็นการประจำ

^๑ เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา แบบธรรมเนียมทหาร พ.ศ.๒๕๖๔ แผนกแบบธรรมเนียม กสม.สบ.ทอ.

(๙) ประกาศ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการประกาศหรือชี้แจงให้ทราบ หรือแนะนำทางการปฏิบัติ

(๑๐) แกลงการณ คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการแกลง เพื่อทำความเข้าใจในกิจการของทางราชการ หรือเหตุการณ์ หรือในกรณีใด ๆ ให้ทราบชัดเจนโดยทั่วกัน

(๑๑) มติคณะรัฐมนตรี คือ ความคิดความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๑๒) ข่าว คือ บรรดาข้อความที่ทางราชการเห็นสมควรเผยแพร่ให้ทราบ

ผู้มีอำนาจและหน้าที่ออกแบบธรรมเนียมของทางราชการทหาร คือ

(๑) รัฐสภา ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

(๒) คณะรัฐมนตรี หมายถึง คณะบุคคลซึ่งพระมหากษัตริย์ได้ทรงตั้งขึ้น ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(๓) กระทรวง (กล่าวเฉพาะ กท..) มี รมว.กท.เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และรัฐมนตรีช่วยว่าการ ๆ หรือรัฐมนตรีสั่งการ ๆ

(๔) ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม

(๕) ส่วนราชการรอง ๆ ลงไป

การขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียม

แบบธรรมเนียมที่กล่าวมาแล้ว หากผู้ใดขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมผู้บังคับบัญชามีอำนาจหน้าที่พิจารณาลงทัณฑ์หรือลงโทษได้ ดังต่อไปนี้

(๑) แบบธรรมเนียมที่เป็นกฎหมาย จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้

(๒) แบบธรรมเนียมที่เป็นข้อบังคับ และคำสั่ง ถึงแม้ว่าแบบธรรมเนียมที่เป็นข้อบังคับ และคำสั่งจะไม่มีลักษณะเป็นตัวบทกฎหมายโดยตรงก็ตาม แต่ตามประมวลกฎหมายลักษณะอาญาทหาร มาตรา ๓๐ ถึง ๓๓ บัญญัติไว้ว่า เป็นความผิดและมีโทษทางอาญา ซึ่งอยู่ในอำนาจของผู้บังคับบัญชาสมควรจะนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลทหารหรือไม่ ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าถ้าขัดขึ้นหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับและคำสั่งแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็มีอำนาจพิจารณาว่าจะสมควรฟ้องร้องต่อศาลทหารหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ที่เป็นทหารอาจจะได้รับทัณฑ์ทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารพุทธศักราช ๒๔๗๖

จัดทำโดย : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรม ทอ.

กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ